

Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai
Verkių g. 25C-1,
LT-08223 Vilnius

2017-08-28 Nr. 84

I 2017-07-27 Nr. R2-(EA)-2108

DĖL GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO BEI PAVIRŠINIŲ NUOTEKŲ TVARKYMO PASLAUGŲ ĮMONIŲ APSKAITOS ATSKYRIMO IR ŠAŅAUDŲ PASKIRSTYMO REIKALAVIMŲ APRAŠO PROJEKTO (PROJEKTO NR. 17-9048)

Susipažinę su Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) parengtu Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų įmonių apskaitos atskyrimo ir šaŅaudų paskirstymo reikalavimų aprašo projektu (toliau – Aprašas), projekto Nr. 17-9048, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Aprašo 28.6-28.8 punktuose nustatyti komandiruočių, personalo mokymo, reprezentacijos, reklamos, viešųjų ryšių, rinkodaros, tyrimų, apklausų ir stebėsenos, konsultacinių ir teisinių paslaugų šaŅaudų priskyrimo būtinosioms, paskirstomoms šaŅaudoms apribojimai, procentine išraiška nuo pastoviųjų šaŅaudų, yra nepagrįsti. Siūlome palikti šiuo metu Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikos, patvirtintos Komisijos 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3-92, (toliau – Metodika) 31.6 punkto nuostatos formuluotę „komandiruočių, personalo vystymo, reprezentacijos, reklamos, viešųjų ryšių, rinkodaros, komunikacijų tyrimų, nuotolinių kanalų populiarinimo, įvairių monitoringų šaŅaudas, išskyrus tas, kurios yra būtinos reguliuojamai veiklai vykdyti“.

2. Aprašo 28.17 punkte kaip nepaskirstomos šaŅaudos, kurias draudžiama priskirti reguliuojamų kainų paslaugoms ir verslo vienetams, nurodytos atostoginių kaupinių ir atidėjinių šaŅaudos. Vadovaujantis 31-ojo Verslo apskaitos standarto „Atlygis darbuotojui“ IV dalies 15-19 punktais, nepanaudotos kasmetinės atostogos kaip kaupiamasis kompensuojamas ne darbo laikas privalo būti pripažintos šaŅaudomis, todėl yra būtinosios bendrovės šaŅaudos.

3. Absoliuti dauguma vandens tiekėjų yra akcinės ar uždarnosios akcinės bendrovės. Pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą pelno paskirstymas ir pelno rezervų sudarymas – išimtinė visuotinio akcininkų susirinkimo teisė. Vandentvarkos įmonės rengia ir teikia visuotiniams akcininkų susirinkimams (dažniausiai jo funkcijas vykdančiam vieninteliame bendrovės akcininkui – savivaldybei) siūlomą pelno paskirstymo projektą, kurie ir priima galutinį sprendimą. Investicijų grąža, vertinama bazinėse vandens paslaugų kainose, vandentvarkos įmonėms yra ribojama (vadovaujantis Metodikos 45.8.4 punktu, maksimali vertė nustatoma tokia, kad neviršytų 10 proc. būtinųjų šaŅaudų, atskaičius pelno mokesčių), be to, vykdomų projektų paskolų palūkanos laikomos nepaskirstomomis šaŅaudomis ir dengiamos investicijų grąžos (pelno) sąskaita, o vandens tiekimo įmonių pelnai nėra tokio dydžio, kad užtikrintų penkerių artimiausių metų investicijų poreikį. Atsižvelgiant į tai, siūlome Aprašo 41 punktą pakeisti taip:

„41. Ūkio subjektai privalo atsakingai planuoti pinigų srautus bei **sieki, kad** pelno paskirstymo metu, ~~įvertinti bent 5 artimiausių metų įvertinus~~ investicijų poreikį ir, jei reikia, numatyti rezervą, užtikrinantį pakankamą reguliuojamoje veikloje naudojamo **būtų numatytas pelno rezervas reguliuojamoje veikloje naudojamo** ilgalaikio turto sukūrimo ar atstatymo finansavimui. ~~Komisija, nustatydama teikiamų paslaugų kainų viršutinę ribą ir reguliuojamas kainas, įvertina šio punkto reikalavimų laikymąsi.~~“

4. Siekiant išvengti klaidingo ilgalaikio turto pogrupių interpretavimo, Aprašo 1 priedą „Ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo laikotarpių sąrašas“ prašome papildyti paaiškinimais, kas yra priskiriama kiekvienam ilgalaikio turto pogrupiui. 1 priede nurodytas spec. programinės įrangos tarnavimo laikas – 15 metų. Nuolat keičiantis ir tobulėjant technologijoms, visi didieji programiniai paketai dažniausiai yra atnaujinami kartą į metus arba du, specialios paskirties, sisteminės programos gali būti atnaujinamos ir šiek tiek rečiau, kas 3-4 metus. Paprastai senesnės versijos programinės įrangos gamintojai nebeatnaujina, o neatnaujintos programos kelia pavojų tiek sistemų funkcionavimui, tiek saugumui. Dėl šių priežasčių programinės įrangos eksploatavimo laiką numatyti ilgesnį nei 4 metai yra neracionalu.

Kartu pastebime, kad Aprašo 1 priede ilgalaikio turto nusidėvėjimo laikotarpiai skiriasi nuo Metodikos 1 priede nurodytų nusidėvėjimo normatyvų. Manome, kad tiek Aprašo, tiek Metodikos 1 priede nusidėvėjimo laikotarpiai turi būti vienodi. Be to, vykdant vandens tiekėjų veiklos rodiklių palyginimą, tikslinga, kad visi vandens tiekėjai tiek buhalterinėje apskaitoje, tiek skaičiuojant paslaugų kainas palaiapsniui pereitų prie vienuodų ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo laikotarpių. Tikslinga išplėsti ilgalaikio turto grupių sąrašą prisitaikant prie daugumos vandens tiekėjų naudojamų normatyvų, labiau detalizuoti ilgalaikio turto grupėms priskiriamo turto, kurį naudoja dauguma vandens tiekėjų, sąrašus, kad visi tiekėjai naudojamą analogišką įrengimą ar įrenginį priskirtų tai pačiai ilgalaikio turto grupei.

Vienas akivaizdžiausių pavyzdžių, kad Aprašo 1 priede ilgalaikio turto nusidėvėjimo laikotarpiai skiriasi nuo Metodikos 1 priede nurodytų nusidėvėjimo normatyvų, yra Aprašo 1 priede nustatytas vamzdynų nusidėvėjimo laikotarpis – 30 metų, kai tuo tarpu pagal Metodiką jis yra 50 metų. Šio normatyvo sutrumpinimas darys didelę įtaką skaičiuojamoms bazinėms geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainoms (toliau – vandens paslaugų kainos). Jos neišvengiamai didės, kadangi vandens tiekėjų ilgalaikio turto struktūroje vamzdynai sudaro gana didelę dalį. Patvirtinus Apraše nustatytą 30 metų laikotarpio normatyvą vamzdynams, bus priskaičiuojamos didesnės nusidėvėjimo sąnaudos (lėšos), pagal kurias planuojamos investicijų apimtys, skaičiuojant bazines vandens paslaugų kainas. Kadangi jos ženkliai skirsis nuo priskaičiuojamų faktinių nusidėvėjimo sąnaudų (lėšų) turimų ir naudojamų tinklų atstatymui ir sukūrimui, tai bus viena iš priežasčių veiklos planų nevykdymui.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad tiek finansinėje apskaitoje, tiek mokestinėje apskaitoje nusidėvėjimo normatyvai (metais) gali būti keičiami dėl objektyvių aplinkybių, o, vadovaujantis Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 18 straipsnio 12 dalimi, tai galima daryti tik gavus vietos mokesčio administratoriaus sutikimą.

Atsižvelgiant į paminėtus argumentus ir tai, kad, sumažėjus šiuo metu vykdomų dalinai ES lėšomis finansuojamų vandentvarkos projektų paramos intensyvumui, 50 proc. tinklų plėtros ar atstatymo projektų vertės yra finansuojama nuosavomis ir (ar) skolintomis lėšomis, sutrumpinus nusidėvėjimo laikotarpį iki 30 metų, neišvengiamai didės ir kasmet perskaičiuojamos bazinės vandens paslaugų kainos.

Pastebėtina ir tai, kad vandentvarkos įmonės turi daug apskaitomo turto (dažnai virš pusės milijono eilučių), todėl jos susidurs su sunkumais perskaičiuojant turto balansinę vertę pagal naujus nusidėvėjimo normatyvus. Kaskart skaičiuoti balansines turto vertes pagal Komisijos nustatomus vis kitus normatyvus yra neracionalu.

5. Aprašo 4 priede eilutėse B.7.1, C.5.1, E.4.1 turės būti nurodomos remonto medžiagų ir detalių (išskyrus siurblius ir apskaitos prietaisus) sąnaudos. Tačiau Apraše nėra nurodyta, kuriose eilutėse turės būti nurodytos siurblių ir apskaitos prietaisų sąnaudos.

Aprašo 4 priede B.3.2, C.1.2 eilutėse turės būti nurodomos vandenviečių, siurblių, nuotekų valyklų šildymo, apšvietimo ir vėdinimo elektros energijos sąnaudos. B.3.3., C.1.3, E.1.1. eilutėse turės būti nurodomos kitų gamybos patalpų šildymo, apšvietimo ir vėdinimo elektros energijos sąnaudos, B.3.4, C.1.4, E.1.2. eilutėse turės būti nurodomos buitės ir administracinių patalpų apšvietimo ir vėdinimo elektros energijos sąnaudos. Aprašo 11 priede A.1.1. eilutėje turės būti nurodomos elektros energijos suvartojimas patalpų šildymui, vėdinimui ir ventiliacijai. Atskiros apskaitos, kuri leistų išskirti, kiek elektros energijos yra sunaudojama apšvietimui ir vėdinimui, nėra. Siūlome elektros energijos sąnaudų atspindėjimą ataskaitose palikti tokį, koks

nustatytas dabar galiojančioje Metodikoje, t.y. elektros energijos sąnaudas paskirstant tarp veiklų ir paslaugų.

Aprašo 4 priede B.9.3., C.7.3., E.6.3. turės būti nurodomos įmokų į Garantinį fondą sąnaudos. Nuo 2017 m. Garantinio fondo lėšas administruoja SoDra, todėl ataskaitose įmokų į Garantinį fondą sąnaudos nebeturėtų būti išskiriamos atskira eilute, o nurodomos kartu su Socialinio draudimo įmokų sąnaudomis.

Aprašo 4 priede B.11.2., C.9.2., E.8.2. eilutėse turės būti nurodomos kitos (paskirstomos) finansinės sąnaudos. Nėra aišku, kokios sąnaudos turės būti atspindėtos šioje eilutėje, todėl prašome patikslinti šios sąnaudų grupės pavadinimą arba paaiškinti, kokios sąnaudos priskiriamos šiai grupei.

Vadovaudamiesi optimalumo principu, siūlome Aprašo 4 priede „Ataskaitinio laikotarpio reguliuojamos veiklos sąnaudų paskirstymo verslo vienetams ir paslaugoms ataskaita“ (toliau – RAS ataskaita) tiesioginėse, netiesioginėse ir bendrose sąnaudose koreguoti žemiau išvardintų sąnaudų detalizavimą:

- Elektros energijos sąnaudos – neskirstyti elektros energijos, naudojamos šildymui, apšvietimui ir vėdinimui, sąnaudų pagal jos naudojimo vietą (vandenvietės, siurblynės, nuotekų valykla, kitos gamybinės patalpos ar buities ir administracinės patalpos), o pateikti šias sąnaudas viena eilute, kaip elektros energijos sąnaudas šildymui ir patalpų eksploatacijai;

- Einamojo remonto ir aptarnavimo sąnaudos – neišskirti avarijų šalinimo sąnaudų, kadangi buhalterinėje apskaitoje šios sąnaudos apskaitomos atskiruose sąnaudų straipsniuose (medžiagos, naudojamos avarijų likvidavimui, apskaitomos eksploatacinių sąnaudų straipsnyje, nuvykimo į avarijos vietą sąnaudos – kuro sąnaudų straipsnyje, darbo užmokesčio ir kituose sąnaudų straipsniuose pateikiamos bendros darbuotojų, dirbančių visą ataskaitinį mėnesį, patirtos sąnaudos, neišskiriant darbo laiko ar kitų sąnaudų, tenkančių avarijų likvidavimui). Kadangi RAS ataskaita generuojama iš Didžiosios knygos įrašų, reikalavimas pateikti išskaičiuojamas sąnaudas pareikalaus papildomų tarpinių išvestinių ataskaitų, papildomos apskaitos ir darbo laiko sąnaudų;

- Kuro transporto sąnaudos – B.5.2. eilutės „Kuras lengviesiems automobiliams“ pavadinimą pakeisti „Kuras kitiems automobiliams ir savaeigiams mechanizmams“, kadangi be asenizacijos transporto priemonių, transporto vandeniui, dumbliui vežti bendrovės eksploatuoja ne tik lengvuosius automobilius, bet ir įvairius traktorius, ekskavatorius, savivartės mašinas;

- Ilgalaikio turto (toliau – IT) nusidėvėjimo sąnaudos – neišskirti nusidėvėjimo sąnaudų pagal IT grupes. Tokios informacijos negalima gauti tiesiogiai iš Didžiosios knygos įrašų, reikalinga generuoti atskiras ataskaitas, filtruojant duomenis tiek pagal veiklas, tiek pagal IT grupes, kas pareikalaus daug darbo ir laiko sąnaudų;

- Aprašo 4 priedo G eilutė pavadinta „Kitos sąnaudos“, siūlytina keisti į „Nepaskirstomos sąnaudos“.

6. Aprašo 9 priede „Ataskaitinio laikotarpio technologiniai rodikliai“ nėra įtrauktas nuotekų perpumpavimo (tūkst.m³) per siurblynės rodiklis, kuris reikalingas Komisijai skaičiuoti lyginamąjį elektros energijos suvartojimą nuotekoms surinkti.

7. Aprašo 11 priede „Ataskaitinio laikotarpio elektros energijos (įskaitant ir savo pasigamintą) suvartojimo ataskaita (tūkst. kWh)“ nuotekų tvarkymo veikloje įterpti eilutes, kuriose būtų galima pateikti pagamintos (ir suvartotos) elektros energijos kiekius nuotekų valyme ir nuotekų dumblo tvarkyme. Jei analizės ar palyginimo tikslais būtų skaičiuojama 1 kWh, elektros energijos sąnaudas dalinant iš viso suvartoto (pirkto ir pagaminto) kiekio, gautųsi nekorektiški duomenys.

8. Nėra aiškus Aprašo priedų pildymas – ar reikės pačioms įmonėms susiskaičiuoti netiesioginio, bendrai paskirstomo turto ar sąnaudų dalis, tenkančias verslo vienetams pagal nusistatytus kriterijus, ir suvesti duomenis į priedus, ar prieduose bus formulės, pagal kurias sumos automatiškai pasiskirstys, kaip yra šiuo metu.

9. Aprašo 38 punkte nurodoma, kad reikės pateikti visų reguliuojamos veiklos ataskaitų audito išvadą. Tuo tarpu pagal šiuo metu galiojančios Metodikos 40 punktą audituojami tik Metodikos 3 ir 7 priedai. Dauguma vandens tiekėjų metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir

metodikos 3 ir 7 priedų audito paslaugas yra nusipirkę iki 2017 m. liepos 1 d. vandens tiekėjams taikyto Viešųjų pirkimų įstatymo leistam maksimaliam laikotarpiui – 3 metams. Nutarimo dėl Aprašo patvirtinimo projekte numatyta, jog Aprašas įsigalios nuo 2018 m. sausio 1 d. Vadinasi, už 2018 m. reikės atlikti visų reguliuojamos veiklos ataskaitų auditą t. y. dar galiojant pasirašytoms audito paslaugų atlikimo sutartims, kai audituojami Metodikos 3 ir 7 priedai. Siekiant mažinti biurokratinę naštą, siūlome, nutarimo projekte numatyti, jog pilnas reguliuojamos veiklos ataskaitų auditas turi būti pradamas atlikti pasibaigus iki Aprašo įsigaliojimo sudarytoms audito paslaugų pirkimo sutartims.

Pagarbiai

Asociacijos prezidentas

Bronius Miežutavičius